

ללאסוקי שמעתתא

מסכת כתובות ז' – ה' • פרשת יתרו תשע"ה • גליון 132

סיכום הלכתי של השיטות המוצאות בגמרא בטור ובצ"י ולפון השו"ע והרמ"א לפי סדר הדף היומי

דף ב. - יום הנישואין בבתולה ובאלמנה.

דברי הגמרא:

משנה - בתולה נישאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי. שפעמים בשבת בתי דינים יושבים בעיריות, ביום השני וביום החמישי, שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין.

רב יוסף - רב יהודה - שמואל - שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהיה טורח בסעודה ג' ימים רצופים אחרי השבת, וברביעי כנסה.

משנה - הגיע זמן להנשא ולא נישא, אוכלות משלו ואוכלות בתרומה.

רב יוסף - רב יהודה - שמואל - אם הגיע זמן הנישואין לאחד בשבת, מתוך שאינו יכול לכונס, אינו מעלה לה מזונות.

רב יוסף - שמואל - הגיע זמן הנישואין ואירע אונס שחלה הוא או שחלתה היא, או שפירסה נידה, אינו מעלה לה מזונות.

רב אחאי - אם הגיע זמן הנישואין מעלה לה מזונות אף באופן שהעיקוב היה מחמת אונס שלו או שלה.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן ס"ד:

ג. תקנו חכמים שתנשא אלמנה ביום ה' ותבעל בליל שישי כדי שיהא שמח עמה ג' ימים. במה דברים אמורים בבעל מלאכה, אבל אדם בטל יכול לשאת בכל יום. ולבתולה לא תקנו כעין זה, אבל תקנו שתנשא ביום רביעי ותבעל בליל חמישי כדי שישכים לבי"ד. אבל לא תקנו שתנשא ביום א' כדי שיטרח בסעודה ג' ימים. והיום שאין יום קבוע לשיבת בי"ד יכול לישא בכל יום שירצה מימות החול ובלבד שיהיו לו צרכי סעודה מוכנים, ואם אין לו לא ישא קודם יום רביעי. וכן אין לכונס הבתולה ביום שישי לבעול ביום שבת לפי שאין בתי דינים קבועים בשבת. וכתב הרא"ש שמה שנהגו עתה לכונס ביום שישי משום שאף בכל ימי השבוע אין לנו בתי דינים קבועים ומי שיש לו עסק, מקבץ שלשה ומסדר טענותיו לפניהם, וזאת יכול לעשות אפילו בשבת. כתב הרמב"ם, אין נושאים נשים בערב שבת ולא באחד בשבת גזירה שמא יבוא לידי חילול שבת בתיקון הסעודה. ואין צריך לומר שאסור לישא בשבת [ונכתב הר"ן שהר"ף לא הזכיר כלל החשש שמא ישחט בן עוף ולפיכך נהגו לעשות סעודה בליל שבת ובמוצאי שבת ודעת הרמב"ם שאף שמוטר לבעול בתחלה בשבת, הוא דוקא אם כנס קודם לכן, אבל מנהגינו לכונס בשישי. והרמב"ן כתב שהמנהג לכונס בשישי מנהג בורות הוא, אלא שלא מיחו בידם וכן כתב הר"ן הלוי, ע"כ הר"ן. והרב המגיד כתב שלא ידע על מה סמכו במנהג זה ויש מי שדוחה גזרה זו מההלכה והביא סמך לזה ואינו עיקר. והביא דברי הרמב"ן והר"ן מיגש. ועכשיו מנהג פשוט לכונס בשישי]. והרא"ש כתב למסקנה שמוטר לבעול בתחלה בשבת ועל כך אנו סומכים לעשות סעודה בין במוצאי שבת בין בשבת.

לשון השו"ע והרמ"א [נכתב כצ"י] אה"ע סימן ס"ד:

ג. יש אומרים שאין נושאים נשים לא בערב שבת ולא באחד בשבת גזירה שמא יבוא לידי חילול שבת בתיקון הסעודה, ויש מתירין. וכן פשוט המנהג לישא נשים בערב שבת, והוא שיטרח בסעודת הנישואין שלשה ימים קודם הנישואין [ואם הכלה וקרובה מוחלים על טורח זה אין להקפיד. וכן המנהג עתה שלא להקפיד על ג' ימים, ח"מ]. ומקום שאין בית דין יושבים בו אלא בשני ובחמישי בלבד, בתולה נשאת ביום רביעי, שאם היתה לו טענת בתולים ישכים לבית דין. ומנהג חכמים שהנושא את הבעולה ישאנה בחמישי כדי שיהיה שמח עמה שלשה ימים, חמישי בשבת וערב שבת ושבת, ויוצא למלאכתו יום ראשון. (ונהגו שלא לישא נשים אלא בתחילת החודש בעוד שהלכנה צמיחא). ועייני ציורה דעה סימן קע"ט.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן נ"ו:

ג. הגיע זמן שנתנו לה ואין הארוס כונס, חייב במזונותיה. ואם מעכבו אונס כגון שחלה הוא או היא, או שפירסה נדה או שהגיע זמן באחד בשבת שאינו יכול לכונס, אינו חייב לזונה.

לשון השו"ע והרמ"א [נכתב כצ"י] אה"ע סימן נ"ו:

ג. הגיע זמן שנתנו לאיש ולא נשאה, נתחייב במזונותיה אף על פי שלא כנס. ואם עכבו אונס, כגון שחלה הוא או היא או שפירסה נדה או שהגיע זמן בראשון בשבת שאינו יכול לכונס, אינו חייב לזונה [אבל כשעובר האונס חייב לכונסה ואם אינו כונסה חייב לתת לה מזונות אם הוא מעכב. ובזמן הזה אין נוהגים לזונה משום שלא מקדשים מיד ואין זה אלא שידוכין]. הנהגה ודוקא שחלה תוך הזמן, אבל הגיע הזמן ולא כנסה ולאחר כך חלה, חייב במזונותיה לע"ג להשתא הוא אונס.

דף ב. - אונס בגיטין.

דברי הגמרא:

רבא - אין טענת אונס מועילה למנוע את חלות הגט.

משנה - האומר לאשתו - 'הרי זה גיטיך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש' ומת בתוך שנים עשר חודש, אינו גט.

ברייתא - רבותינו התיירו להנשא.

רבי יוסי - זמנו של שטר מוכיח עליו והגט חל משעת התאריך שכתוב בו.

משנה - האומר לאשתו - 'הרי זה גיטיך אם מת' - 'הרי זה גיטיך לאחר חולי זה' - 'הרי זה גיטיך לאחר מיתה' לא אמר כלום.

משנה - האומר לאשתו - 'הרי זה גיטיך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד ששנים עשר חודש' ומת בתוך שנים עשר חודש, הרי זה גט.

שמואל - האומר לאשתו - 'הרי זה גיטיך אם לא אבוא מכאן ועד שלושים יום' ולסוף שלושים הגיע לעבר הנהר בגבול העיר, אין זה ביאה והגט חל.

גמ' - לרבא, מעיקר דין תורה, יש טענת אונס בגיטין.

דף ג.

גמ' - המקדש, על דעת חכמים מקדש, ויש כח ביד חכמים להפקיע את הקידושין.

איכא דאמרי - רבא - יש טענת אונס בגיטין.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] אה"ע סימן קמ"ד:

א. אמר הרי זה גיטיך מעכשיו אם לא אבוא בתוך שלשים יום או שאמר על מנת שלא אבוא בתוך שלשים יום אם בא בתוך שלשים, נתבטל הגט. לא בא, נתקיים הגט למפרע. אף על פי שאנס ולא יכול לבוא כגון שחלה או שעוכבו נהר, אין שומעין לטענת אונס שלו כיון שלא התנה חוץ מאם יקראנו אונס. וכן אמר הרי זה גיטיך על מנת שאם לא אפייסך שתתצו בתוך שלשים יום יהא גט, ופייסה ולא נתרצית, הוי גט אף על פי שהוא אונס שהרי פייסה בהרבה פיוסים ולא נתרצית ואפשר שתתרצה אם היה לו ממון הרבה והוא אונס שאין לו, אפילו הכי אין אונס בגיטין. במה דברים אמורים, באונס של חולי או שלא היה יכול לעבור הנהר שמצוי קצת, אבל אונס שלא מצוי כלל כגון אכלו אריה או הכישו נחש כיון שלא שכחו, לא העלה בדעתו להתנות עליו ומבטל הגט והיא זקוקה ליבם [כן כתבו התוס' והרא"ש וכן פסקו הר"ף והרמב"ם שאין אונס בגיטין. והג"מ כתב שאפילו בידי שמים אין אונס בגיטין וכתב עוד שבספר המקצועות כתב שבידי אדם אין אונס אבל בידי שמים יש אונס וכן נראה לגאונים. וכן כתב המרדכי, ואכלו ארי או הכישו נחש הוי בידי שמים. ולפי זה צריך לומר שאם הפסיקו נהר הוי אונס בידי אדם שלא חזמנה לו ספינה, ולכן אינו אונס, אבל אם לא היו רגילים לעבור בספינה אלא ברגל, ועכשיו גדל הנהר ואינו יכול לעבור הוי בידי שמים, והוי אונס. כתב עוד במרדכי, אבל בתשובת גאון ראיתי לחומרא, שיש אונס. ודבריו צריכים עיון].

לשון השו"ע והרמ"א [נכתב כצ"י] אה"ע סימן קמ"ד:

א. אמר לה הרי זה גיטיך אם לא אבוא בתוך שלשים יום או שאמר על מנת שלא אבוא בתוך שלושים יום, והיה בא בדרך בתוך שלושים יום וחלה או עכבו נהר ולא בא עד שלושים יום, הרי זה גט אפילו עומד וצווח הריני אונס, שאין אונס בגיטין, ואף על פי שגילה דעתו שאין רצונו לגרש, כיון שלא התנה חוץ מאם יקראני אונס. אבל אונס דלא שכח כלל [בין בידי אדם בין בידי שמים], כגון אכלו ארי או הכישו נחש או נפל הבית עליו, לא אסיק אדעתיה להתנות עליו ומבטל הגט והיא זקוקה ליבם. (ושכחה הוי אונס דשכיח ואינו מבטל הגט מללא

התנה [וב"ה גורס הוי אונס דלא שכיח ומבטל הגט ואפילו לא התנה]]. [תנאי שמתנה הוא לטובתו אם היא תעשה משהו, אין בזה טענת אונס. וכן אחר תקנת ר"ג שאין מגרשים בעל כרחה והיא התנתה שהוא יעשה משהו, אין בזה טענת אונס אפילו אונס שלא שכיח, ב"ש. הראנ"ח היה מהסס בגט הניתן על תנאי שלא לומר 'אם לא אבוא בתוך זמן פלוני יאה גט', שמא 'בתוך' שהוא אומר מתכוון ל'אמצע'. המתנה מהיום עד יום פלוני, יש להסתפק אם אותו יום בכלל. מהרי"ט. ומשום ספקות אלו כתבו הכנה"ג וראנ"ח שיאמר 'אם לא אתראה בפני שני עדים לפני מחומת עיר פלונית ביום פלוני'.

דף ג. - תקנת יום הנישואין.

דברי הגמרא:

רב שמואל בר יצחק - כשבתי דינין קבועים בכל יום, אשה נישאת בכל יום. ובאופן שקיים את תקנת 'שקדו' ג' ימים קודם השבת.
ברייתא - בתולה נישאת ביום הרביעי, שאם היה לו טענת בתולים, היה משכים לבית דין. ושקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא אדם טורח בסעודה שלושה ימים - אחד בשבת ושני בשבת ושלישי בשבת, וברביעי כונסה. ומסכנה ואילך נהגו העם לכנוס בשלישי ולא מיחו בידם חכמים. ובשני לא יכנוס, ואם מחמת האונס, מותר.
ברייתא - מפרשים את החתן מהכלה בביאה ראשונה בליל שבת, מפני שהוא עושה חבורה.

דף ד.

ברייתא - הרי שהיה פתו אפוי, וטבחו טבוח, ויינו מזוג, ומת אביו של חתן או אמא של כלה, מכניסים את המת לחדר ואת החתן והכלה לחופה. ובעל בעילת מצוה ופורש, ונוהג שבעת ימי משתה, ואח"כ נוהג שבעת ימי אבלות. וכל אותם ימים הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים. ואין מונעים מהכלה כל שלושים יום.
גמ' - אם קרה להיפך, שמתה אמו של חתן או אביה של הכלה, קוברים את המת מיד ודוחים את הנישואין.

רפרם בר פפא - רב חסדא - היתר עריכת הנישואין ודחיית הקבורה, הוא רק באופן שנתן מים ע"ג הבשר לצורך הבישול, אבל אם לא נתן מים ע"ג הבשר, הדין הוא שהבשר נמכר והנישואין נדחים לאחר הקבורה והאבילות.
רב אשי - דינו של רב חסדא אמור בעיר שאינה גדולה ככרך ואינה קטנה ככפר.

רבא - בכרך, אע"ג שנתן מים ע"ג בשר, הדין הוא שהבשר נמכר והנישואין נדחים.

רב פפא - בכפר קטן, אף בלא נתינת מים אין הבשר נמכר, ונדחים הקבורה והאבילות מפני הנישואין.

ברייתא - הרי שהיה פתו אפוי וטבחו טבוח ויינו מזוג ונתן מים ע"ג בשר, ומת אביו של חתן או אמא של כלה, מכניסים את המת לחדר ואת החתן והכלה לחופה, ובעל בעילת מצוה ופורש. ונוהג שבעת ימי המשטה ואח"כ נוהג שבעת ימי אבלות. וכל אותם הימים, הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים. וכן מי שפירסה אשתו נידה, הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים, ואין מונעים תכשיטים מהכלה כל שלושים יום לנישואין. בין כך ובין כך, לא יבעול, לא בערב שבת ולא במוצאי שבת.

רבי יוחנן - דברים שבצנעא, נוהגת בהם אבילות אף ברגל.

רב יוסף בריה דרבא - רבא - באופן שכבר בעל את אשתו שפירסה נידה, אשתו ישנה עמו.

רב יצחק בר חנינא - רב הונא - כל מלאכות שאשה עושה לבעלה, אף נידה עושה לבעלה, חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו.
ברייתא - אין אדם רשאי לכופ את אשתו בימי אבלה להיות כוחלת ופוקסת, ומותר לה למזוג לו את הכוס, להציע לו את המטה, ולרוחץ את פניו ידיו ורגליו.

ברייתא - מי שמת חמיו או חמותו אינו יכול לכופ את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת, אלא הופך את מטתו ונוהג עמה אבילות. וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאית להיות כוחלת ולהיות פוקסת, אלא הופכת מטתה ונוהגת עמו אבילות.

רב - אם מת חמיו או חמותו של אדם, עליו לנהוג דיני אבילות בפני אשתו, אבל שלא בפניה אינו צריך לנהוג דיני אבילות.

רבי אליעזר - דיני אבילות חלים רק בשעה שיוצא המת מפתח הבית.

רבי יהושע - משעה שיסתם הגולל.

דף ה.

רב חסדא ורב המנונא - מותר לחשב חשבונות של מצוה בשבת.

רבי אלעזר - פוסקין צדקה לעניים בשבת.

רבי יעקב - רבי יוחנן - הולכים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לפקח על עסקי רבים בשבת.

רבי יעקב בר אידי - רבי יוחנן - מפרסמים דברים הנוגעים לפיקוח נפש בשבת.

רב שמואל בר נחמני - רבי יונתן - הולכים לתיאטראות וקרקיאות לפקח על עסקי רבים בשבת.

תנא דבי מנשיא - משדכים כדי לארס את התינוקת בשבת, וכן משדכים מלמדים עבור התינוק בשבת, כדי ללמדו ספר ואומנות.

הלכות נישואין ברביעי ונישואי אלמנה.

ברייתא - בר קפרא - בתולה נישאת ברביעי ונבעלת בליל חמישי, אלמנה נישאת בחמישי ונבעלת בליל שישי.

ברייתא - שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל ותקנו שאלמנה תנשא בחמישי ותבעל בשישי, כדי שיהא בעלה שמח עמה שלושה ימים - חמישי בשבת, וערב שבת ושבת.

בר קפרא, רבי אלעזר ותנא דבי רבי ישמעאל - אם שומע אדם דבר שאינו הגון יניח את אצבעותיו על אזניו.

ברייתא - אל ישמעיע אדם לאוזניו דברים בטלים מפני שהן נכונות תחילה לאיברים.

דברי הטור והשו"ע אה"ע סימן ס"ד:

ג. הובא לעיל.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] יו"ד סימן שמ"ב:

א. מי שהכין כל צרכי חופתו שאפה פתו וטבח טבחו ומזג יינו, ומת אביו של חתן או אמה של כלה שאין להם מי שיטרח בשבילם לפעם אחרת [כתב הר"ן], כלומר דוקא שהכינה כבר אם הכלה, ואם יעברו ימי האבל יפסיד את מה שהכינה, אבל אם לא הכינה, אין מה להפסיד אם יעברו ז' ימי האבל, ותנשא אח"כ], וגם הוא בענין שאם ידחה החופה יפסיד מה שהכין כגון שאינו נמכר מכניס את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובעל בעילת מצוה ופורש. וכיון שחלה עליו החופה הרי זה לו כרגל ונוהג ימי המשטה ואח"כ נוהג שבעת ימי אבלות [כתב הר"ן] בשם גאון שאף שאבלות יום הקבורה הוא מדאורייתא, בית דין מתנים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה, ולכן אין להתעסק ביום זה בעניני שמחה, ע"כ]. וכל שבעת ימי המשטה שהן לו כרגל נוהג בהם דברים שבצנעא ואסור בתשמיש המטה. הלכך כל שבעת ימי המשטה ושבעת ימי האבל הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים. וכתב הראב"ד שיהו אנשים ישנים עם החתן ונשים עם הכלה [והודה הרמב"ן לדבריו ולכן כך הלכה. והג"מ כתב בשם ראב"ן] - לפחות שני אנשים ולפחות שתי נשים [ודוקא בלילה, אבל ביום מותר להתיחד עמה כמו עם שאר נשים ואינו אסור אלא בתשמיש אבל במיני פרישות כמזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו, מותר, ולא עוד אלא אף בקרבה. והרא"ש כתב שיחוד אסור בין ביום בין בלילה אבל במיני פרישות אין צריך להרחיק ואין צריך שישן הוא בין האנשים והיא בין הנשים אלא או הוא בין האנשים או היא בין הנשים. וכתב הרמב"ן מנין שלושים אינו מונה אלא משבעת ימי האבלות ואילך [ונן כתב הרמב"ם] ואינו דומה לקובר מתו ברגל, שהרגל עולה לו למנין שלושים אף על פי שאינו מונה למנין שבעה, ששלושים נוהג ברגל, אבל כאן, כל ימי החופה מותרים בגיהוץ ותספורת. וכן כתב הרא"ש. וכשאלו לו הפסד ויכול למכור מה שהכין או אפילו יש לו הפסד ומתה אמו של החתן או אביה של כלה או אחד משאר קרובים שנשארה להם מי שיכין להם לפעם אחרת, לא התירו לדחות האבלות. וכתב בעל ההלכות שמכניס המת לחדר ואת החתן והכלה לחופה ובעל בעילת מצוה ופורש ונוהג שבעת ימי אבלות ואח"כ שבעת ימי המשטה וכן כתב הר"ף גיאת. ולא נהירא לרא"ש [ולרמב"ן] וכן כתב הג"מ שלא נראו דברי בה"ג לראב"ה, והלכה כדברי הרא"ש והרמב"ן]. אלא קובר מתו מיד ונוהג שבעת ימי אבלות ודוחה חופתו עד שיעברו כל שלושים יום אם לא שיש לו בנים קטנים או שלא קיים פריה ורביה. והרמב"ן כתב שאין מאחרים החופה שלושים יום [ונן כתב הרמב"ם. ולענין הלכה, נוקטים כדברי המיקל באבל].

לשון השו"ע והרמ"א וזככת רש"י יו"ד סימן שמ"ב:

א. מי שהכין כל צרכי חופתו שאפה פתו וטבח טבחו ומזג יינו [ונן אם הכין אבל לא הכין הכל, ש"ך. והב"ח חולק], ומת אבי של חתן והוא במקום שאינו מצוי למכור ואם תדחה החופה יפסיד מה שהכין או שמתה אמה של כלה ואיכא תמרוקי נשים וקישוטין שאינן מתקיימים (מאחר שאין להם מי שיטריח בעבורם צנעא) מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה, ובעל בעילת מצוה ופורש. וכיון שחלה עליו החופה היא לדידיה כרגל ונוהג שבעת ימי המשטה ואח"כ נוהג שבעת ימי אבילות וכל שבעת ימי המשטה נוהג בהם דברים שבצנעא ואסור בתשמיש המיטה [אבל בשאר קרבה מותר, ראב"ד, והש"ך אוסר] הלכך כל ז' ימי המשטה ז' ימי האבל הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים. הגה י"א אומרים שאסורה ליחד עמו ביום כמו בלילה ואין צריך להיות להם שתי שמירות רק הוא ציון האנשים או היא ציון הנשים. ואם אינו קטן אחד אין ציון שתי שמירות כלל. וי"א שצליחה צריך שתי שמירות וציון מותר להיתחד עמה. והמנהג ליקח קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה [שיודעים טעם ביאה ואין מוסרים עצמם לביאה, ב"ח] ואין מתחילין בליל קטן או קטנה. [כתב הט"ז כלה שנישאה בליל שבת ולא נבעלה ומתה אמה ביום שבת, תתחיל האבילות ביום ראשון הואיל וכבר היתה חופה, ואחר אבילות תבעל. כתב הדרושה - אם כיסו ראש הכלה בבוקר ואח"כ אירע אבילות, סומכים על זה כעל חופה, ועושים ז' ימי משטה ואח"כ ז' ימי אבלות. והט"ז חולק וסובר שאם אין זו אבילות על אב ואם, ינהגו אבילות קודם ואח"כ ימי משטה.

ובנה"כ כתב שכן כתב הרא"ש, וכן רבינו ירוחם בשמו. וכתב עוד שבזמן הזה אף אבילות על אב ואם היא כאבילות על שאר קרובים שכן יש מי שיטרח בהכנת הסעודה והתכשיטים ולכן ינהג ז' ימי אבילות ואח"כ ז' ימי משתה]. ולענין שלושים אינו מונה אלא מז' ימי אבילות ואילך. וכל ז' ימי החופה מותר בגיהוץ ותספורת [אבל הב"ח כתב לאסור שכן זהו בצנעא, וחלק עליו הש"ך]. ואם אין לו פסידא כגון במקום שמצוי למכור מה שהכין, או אפילו אית ליה פסידא ומתה אמו של חתן או אביה של כלה או אחד משאר קרוביהם שנשאר מי שיכין להם לפעם אחרת, לא התירו לדחות האבילות אלא קובר אותו מיד ונהג שבעת ימי אבילות ואחר כך מכניסין את החתן ואת הכלה לחופה מיד ונהג שבעת ימי המשתה.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] יו"ד סימן שפ"ג:

ב. מת אביו של חתן או אמה של כלה שמכניסים המת לחדר ואת החתן והכלה לחופה ובעל בעילת מצוה ופורש ונהג שבעת ימי המשתה ואח"כ שבעת ימי אבילות, אסורים להתיחד כל ארבעה עשר הימים. אבל אם כנס לחופה והתחילו ימי המשתה שלו ואח"כ מת לו מת, מותר להתיחד עמה כמו בשאר אבילות [וכן כתב הרמב"ן]. והוא שבעל, אבל אם לא בעל, לעולם אסור להתיחד עמה בין בחול בין בשבת. וכתב הראב"ד שמי שארעו אבל ברגל שאסור להתיחד עם אשתו [אבל הראב"ד עצמו הביא דעה זו ביש מי שאומר וחלק עליו, וסובר ששונה דין הרגל מדין ימי המשתה, וכן הביאו דבריו התוס' והמרדכי והרמב"ן]. והרמב"ן התיר והסכים לכך הרא"ש [וכן הלכה].

לשון השו"ע והרמ"א [זכחזכ לך"ן] יו"ד סימן שפ"ג:

ב. במה דברים אמורים (שמותיים ביחוד), בשאר אבילות, אבל אם מת אביו של חתן או אמה של כלה שמכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובעל בעילת מצוה ופורש ונהגים ז' ימי המשתה ואח"כ שבעת ימי אבילות, אסור להתיחד עמה כל יום אלא הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים כדאיתא בסימן שמ"ב, אבל אם כנס לחופה והתחילו ימי המשתה שלו ואח"כ מת לו מת, מותר להתיחד עמה כמו בשאר אבילות, והוא שבעל, אבל אם לא בעל, אסור להתיחד עמה כל ימי האבל בין בחול בין בשבת.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] יו"ד סימן שצ"ט:

ב. הקובר מתו ברגל בחול המועד, נוהג דין אנינות כל זמן שלא נקבר ולאחר שיקבר נוהג דברים שבצנעא. והרמב"ם כתב שאינו נוהג אפילו דברים שבצנעא ולא נהירא. [וכן הרמב"ן חלק על הרמב"ם וכן סוברים התוס' והרא"ש וכתבו שכן כתב בה"ג, וכן הלכה]. והרגל עולה למנין שלושים וכו'.

לשון השו"ע והרמ"א [זכחזכ לך"ן] יו"ד סימן שצ"ט:

ב. הקובר מתו ברגל בחול המועד [או ביו"ט שני או ביו"ט ראשון ע"י עכו"ם] נוהג דין אבילות כל זמן שלא נקבר ולאחר שנקבר נוהג דברים שבצנעא (ומ"מ מותר לייחד עם אשתו) והרגל עולה למנין שלושים וכו'.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] יו"ד סימן שפ"ג:

א. אבל אסור בתשמיש המיטה. וכתב הראב"ד שבשאר קורבה מותר אפילו במזיגת הכוס והצעת מטה והרחצת פניו ידיו ורגליו בין באבילות שלו בין באבילות שלה, וכל שכן שמותרת לאכול עמו בקערה. ובכתובות משמע שמותרים לישון עמו והדעת נותנת שעל ידי דבר חוץ אבל צריך להתרחק ולא ישן עמה באותה מטה כלל. [ורבינו ירוחם כתב בשם הרמב"ן שמותר אפילו קרבה ממש, והוא כתב שאין להתיר אלא מזיגת הכוס וכדו' ושכן התירו בגמ', ע"כ]. ור"י התיר כשכל אחד בבגדו [וכן כתב הרא"ש בשמו, וכן העיד הרא"ש על אביו שנהג היתר. וכן כתב הרמב"ן בשם תוס' וכתב שדברים נראים הם. וכתב הרא"ש, אבל בקירוב בשר ראוי להחמיר וכן אסר הגהות אשר"ן].

לשון השו"ע והרמ"א [זכחזכ לך"ן] יו"ד סימן שפ"ג:

א. אבל אסור בתשמיש המטה, אבל בשאר דבר קורבה מותר, אפילו במזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו בין באבילות ידיה בין באבילות דידה (כלל חיב' וני' יס' להחמיר) ומותרת לאכול עמו בקערה ומותרת לישון עמו הוא בבגדו והיא בבגדה [אבל לא די בסניר אפילו בשבת ורגל, בה"ט] ומיהו משום לך לך אמרינן נזירא יש להחמיר שלא יישן עמה במטה כלל.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] יו"ד סימן שפ"א:

ו. אשה לא תכחול ולא תפרקס בימי אבלה, שכל אלו אסורים כרחיצה. ואשת איש אינה אסורה אלא תוך שבעה, אבל אחר שבעה

מותרת בכל כדי שלא תתגנה על בעלה [כן כתב הרא"ש שכל דין שלושים של גיהוץ ותספורת אינו נוהג באשת איש, ואין נראה כן מדברי רש"ן]. וכלה שאירעה אבל תוך שלושים יום לחופתה, מותרת להתקשט אפילו תוך שבעה [כן כתב הרא"ש אף שאין נראה כן מדברי רש"ן]. בוגרת כיון שעומדת לינשא מותרת בכיחול ופירקוס, אבל אסורה ברחיצת חמין כל גופה, ונערה אסורה אפילו בכיחול ופירקוס [וכן כתב הרמב"ן שאשה לא תכחול וכדו', אבל הבוגרת אינה רשאית לנוול עצמה, ונערה ואשת איש אסורה, אבל ברחיצה אפילו בוגרת אסורה].

לשון השו"ע והרמ"א [זכחזכ לך"ן] יו"ד סימן שפ"א:

ו. אשה לא תכחול ולא תפרקס בימי אבלה, שכל אלו אסורים כרחיצה. ואשת איש אינה אסורה אלא תוך שבעה, אבל אחר ז' מותרת בכל כדי שלא תתגנה על בעלה. כלה שאירעה אבל תוך שלושים יום לחופתה מותרת להתקשט אפילו תוך ז'. בוגרת שאירעה אבל כיון שעומדת לינשא מותרת בכיחול ופירקוס, אבל אסורה ברחיצה בחמין כל גופה. נערה אבלה אסורה אפילו בכיחול ופירקוס.

דף ה: - בעי' בתחילה בשבת.

דברי הגמרא:

גמ' - לר' שמעון דבר שאין מתכוון מותר ולר' יהודה דבר שאין מתכוון אסור. בי רב - רב - מותר לבעול בתחילה בשבת.

שמואל - אסור.

נהרדעא - רב - אסור.

שמואל - מותר.

רב שימי בר חזקיה - רב - אסור להדק סתימת החבית ביו"ט.

גמ' - בזה אף ר' שמעון מודה שאסור.

אביי ורבא - מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות.

רב חייא בר אשי - רב - הלכה כר' יהודה.

רב חנן בר אמי - שמואל - הלכה כר' שמעון.

רב חייא בר אבין - רב - הלכה כר' יהודה.

שמואל - הלכה כר' שמעון.

גמ' - לעולם רב כר' יהודה.

ברייתא - ב"ש - תנוקת שלא הגיע זמנה לראות ונשאת נותנים לה ארבעה לילות.

ב"ה - עד שתחיה המכה.

ב"ש - הגיע זמנה לראות ונשאת נותנים לה לילה הראשון.

ב"ה - עד מוצאי שבת ארבעה לילות.

רבא - כשבעל וקמ"ל שמותר לבעול בשבת.

שמואל - פירצה דחוקה מותר ליכנס בה בשבת ואע"פ שמשיר צרורות.

ברייתא - חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה.

ר' אבא בר זבדא - רב - אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין.

רבא - תנאי היא כדלקמן:

ברייתא - אם לא עשה מעשה בראשון פטור אף בשני. בשני, פטור אף בשלישי.

ברייתא - ראשון ושני פטור, שלישי חייב.

ברייתא - הכונס את הבתולה לא יבעול בתחילה בשבת.

חכמים - מתירים.

רבה - חכמים הם ר' שמעון שאמר דבר שאין מתכוון, מותר, ולבקיאיין בהטיה.

אביי - ושושבינין ומפה, לשמא יראה ויאבד.

ברייתא - המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה, חייב, ואם להוציא ממנה ליחה, פטור.

ר' אמי - התיר לבעול בתחילה בשבת וזה שלא כתבו כתובה, ניתן לתת לה לתפוס מטלטלין.

רב זביד - התיר לבעול בתחילה בשבת.

איכא דאמרי - רב זביד התיר לעצמו.

רב יהודה - התיר לבעול בתחילה ביו"ט.

רב פפי - רבא - אף בשבת התיר, ומעשה שהיה, היה ביו"ט.

רב פפא - רבא - ביו"ט מותר בשבת אסור.

רב פפא - מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ואך אשר יאכל לכל נפש דבר השווה לכל נפש.

רב אשי - דבר הצורך לכל נפש.

ר' יעקב בר אידי - ר' יוחנן - אסור לבעול בתחילה בשבת.

משנה - הורה בית הלל שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות.

ברייתא - רבי - חוט השדרה שנפסק ברובו - טרפה.

ר' יעקב - אפילו ניקב.

הורה רבי כר' יעקב.

רב הונא - אין הלכה כר' יעקב.

ר' אבהו - ר' ישמעאל בן יעקב דמן צור - ר' יוחנן - אסור לבעול בתחילה בשבת.

גמ' - להלכה מותר לבעול בתחילה בשבת.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן ס"ו:**
ב. אסור להתייחד עם הכלה קודם שיכתוב לה כתובה ואם אינו יכול לכתוב לה כתובה כגון בשבת או ששכח לכותבה, יכול ליחד לה מטלטלין בשבילה כדי שיוכל לבעול [ויקבל עליו אחריות אם יאבדו או יזלו. סמ"ג] ויכתוב לה מיד אחר כך [כן כתב הרמב"ם].

לשון השו"ע והרמ"א [לכתוב לר"י] אה"ע סימן ס"ו:
ב. אם אינו יכול לכתוב לה כתובה כגון בשבת, או ששכח לכותבה, יכול ליתן לה מטלטלין כנגד כתובתה ויקבל עליו אחריות אם יאבדו או יזלו, ואז מותר לבעול עד שיהיה לו פנאי לכתוב (ואז כותב לה מיל).

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] **אה"ע סימן ס"ג:**
א. בועל בעילת מצוה ופורש. ומותר לבעול לכתחילה בשבת.

לשון השו"ע והרמ"א [לכתוב לר"י] אה"ע סימן ס"ג:
א. מותר לבעול בתולה בשבת. הבעל את הבתולה כיון שבעל בעילת מצוה פורש מיד אפילו היא קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה. ומיהו אותה בעילה גומר כדרכו בא' חי, ואפילו בדקה ולא מצאה דם טמאה, שמא ראתה טיפת דם כחרדל וחיפהו ש"ז [וי"א שאם לא גמר, אם לא ראתה לא צריך לפרוש. בה"ט]. וצריכה שתפסק בטהרה ותבדוק כל שבעה ולא תתחיל לבדוק עד יום חמישי לשימושה כשאר אישה ששמשה ואח"כ ראתה. ונוהג עמה כשאר נדה לענין הרחקה אלא שנדה גמורה אסור לו לישן על מטתה אפילו כשאינה במטה, והכלה מותר לו לישן באותו מטה לאחר שעמדה מאצלו אפי' בסדין שהדם עליו.

דברי הטור והב"י [בסוגריים ובכתב קטן] **או"ח סימן ר"פ:**
ב. מותר לבעול לכתחילה בתולה בשבת ואין בו משום חובל או צער.

לשון השו"ע והרמ"א [לכתוב לר"י] ודברי המשנה ברורה [בסוגריים ובכתב קטן] **או"ח סימן ר"פ:**
ב. מותר לבעול לכתחילה בתולה בשבת, ואין בו משום חובל או משום צער לה [ואין להחמיר, ט"ז]. כתב מג"א לכתחילה ראוי לעשות יחוד לפני השבת, כדי שלא יהיה קנין בשבת].

אין בדברים המובאים בעלון כדי לפסוק הלכה, אלא כדי שיהיה לימוד הדף היומי שלם ביד הלומד, סוגית הגמ' ועיקרי ההלכה. להערות, הצעות, או לקבלת העלון בדואר ניתן להתקשר - 052-7134167

לע"נ

אמו"ר אליהו בן הרב שלום יהודה ז"ל

לרפואת

חביבה בת רחוקה, עליזה בת רחוקה, פרידה בת מזל, ד' א' בן ש' בתושח"י

ולהצלחת התורמים החפצים בעילום שם

ערך את דברי הגמרא - הרב י. פ. שליט"א

לקבלת העלון דרך המייל ניתן לשלוח ל- avishaisofer@etrog.net.il